

Øystre Slidre kommune

– rein naturglede!

PLANSTRATEGI 2020-2024

Samandrag

Etter plan- og bygningsloven §10-1 skal det kvart fjerde år utarbeidast ein planstrategi for kommunen. Planstrategien skal vedtakast seinast 1 år etter det nye kommunestyret har blitt konstituert. Ein planstrategi skal vurdere behovet for revidering av gjeldande planar eller nye planar i denne kommunestyreperioden. Frå den førre planstrategien blei i overkant 50% av planane vedtatt og gjennomført. Det er lagt fram 23 planar i denne planstrategien, det er nokre færre enn førre planstrategi. Det er ikkje lagd fram forslag om at planar skal opphevast.

Arbeidet med ny planstrategi vart sett i gang i november 2019. Det blei sendt ut brev til nabokommunar, regionale og statlege organ med oppfordring om å koma med innspel på planstrategien innan 23.12.19. Det kom inn sju innspel og Fylkesmannen i Innlandet kom med sitt kommunebilete. I januar blei desse tilbakemeldingane arbeid inn i dokumentet. 30. januar var planstrategien oppe formannskapet, for å så bli lagt ut til offentleg ettersyn i februar. Planstrategien blei vedteke i kommunestyret den 5. mars.

Regjeringa kom med sine forventingar til kommunal planlegging i mai 2019. Dokumentet legg stor vekt på FN sine berekraftsmål. Dei meiner at me står ovanfor fire større utfordringar, mellom anna korleis me kan skape eit økologisk berekraftig samfunn gjennom m.a. ei offensiv klimapolitikk og ei forsvarleg ressursforvaltning. Fylkeskommunen er i gang med sitt arbeid med den regionale planstrategien, men denne blir ikkje klar før nærare sommaren. Dei ynskjer å leggje vekt på innbyggjarar, inkludering, innovasjon og infrastruktur i sitt arbeid med den regionale planstrategien. .

Øystre Slidre har fleire interkommunale samarbeid med nabokommunane. Dette sikrar innbyggjarane gode tenester. I planstrategien er det laga ei oversikt over desse.

Lik mange andre kommunar i landet vil det bli fleire eldre per innbyggjar i yrkesaktiv alder. Dette og andre utfordringar innan m.a. folkehelse, sysselsetting, miljø, infrastruktur, tenesteyting og arealbruk er nemnt i planstrategien.

Til slutt i planstrategien er det ein oversikt over alle planane som i denne perioden som skal opp til behandling i kommunestyret. Desse er fordelt utover dei 4 åra, men flest i 2020 og 2021. Både samfunnsdelen og arealdelen skal reviderast i perioden og i tillegg til revidering av fleire eldre planar skal det utarbeidast 3-4 nye planar.

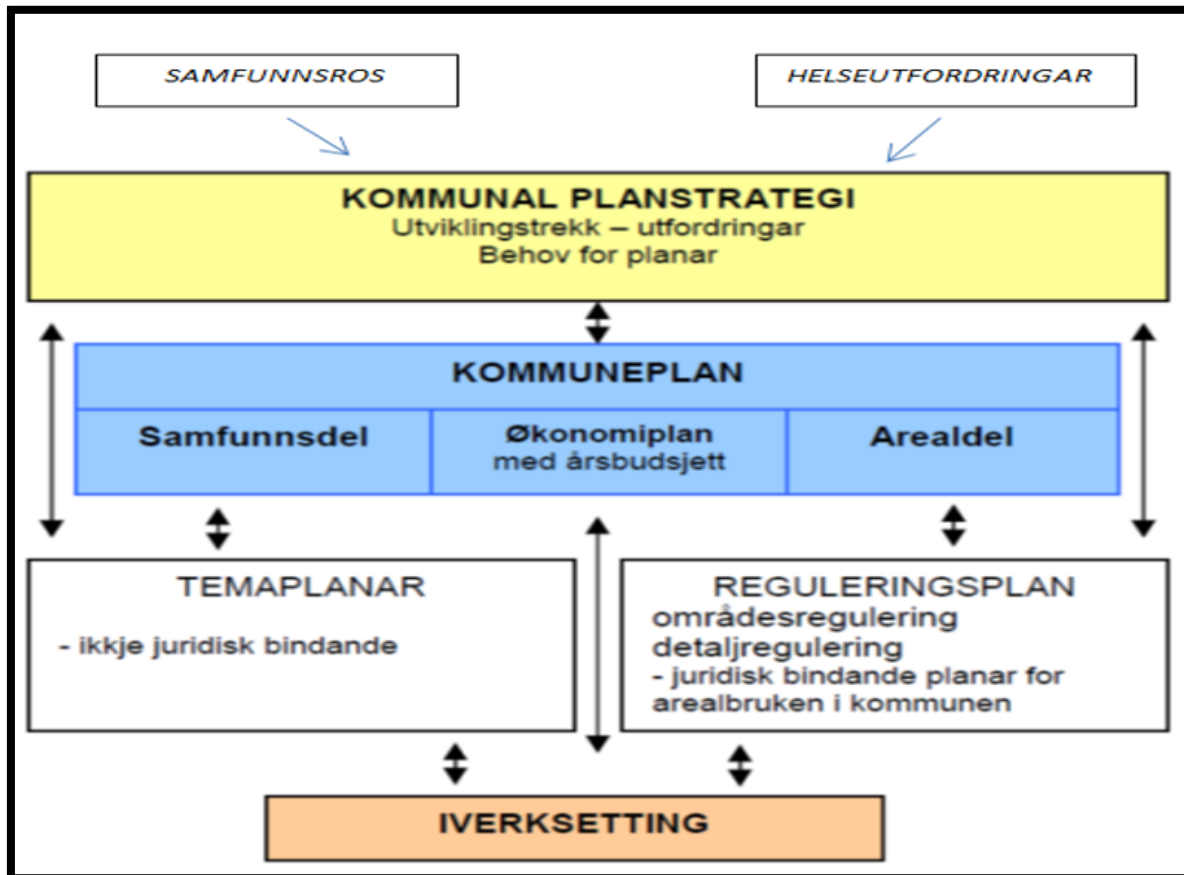
Innhald

Samandrag.....	2
1 Innleiing	4
2 Plansystemet i kommunen	5
2.1 Kommuneplanen sin samfunnsdel	6
2.2 Kommuneplanen sin arealdel.....	7
2.3 Kommunedelplanar og temaplanar i Øystre Slidre	7
2.4 Erfaringar frå førre planstrategi	7
3 Overordna føringar.....	7
3.1 Nasjonale føringar	7
3.2 Regionale føringar	9
3.2.1 Fylkesmannen sine kommunebilete – Øystre Slidre	9
3.2.2 Innlandet fylkeskommune.....	9
3.3 Interkommunalt samarbeid.....	10
4 Utviklingstrekk og utfordringar	11
4.1 Folkehelse.....	11
4.2 Folketalsutvikling.....	11
4.3 Næringsliv og sysselsetting.....	12
4.4 Bustadbygging	12
4.5 Miljø og klima	12
4.6 Transport og infrastruktur.....	13
4.7 Langsiktig arealbruk.....	13
4.8 Kommunal tenesteyting	13
5 Prioritering av planoppgåver	14
5.1 Planoppgåver 2020-2024	16

1 Innleiing

Etter plan- og bygningslova §10-1 skal kommunestyret minst ein gong i kvar valperiode, og seinast innan eit år etter konstituering, utarbeide og vedta ein kommunal planstrategi. Vidare seie loven at planstrategien bør omfatte ei drøfting av kommunen sine strategiske val knytt til samfunnsutvikling, medrekna langsiktig arealbruk, miljøutfordringar, sektoren si verksemd og ei vurdering av kommunen sine planbehov i valperioden. Kommunen skal i arbeidet med kommunal planstrategi innhente synspunkt frå statlege og regionale organ og nabokommunar. Kommunen bør også leggje opp til brei medverknad og allmenn debatt som grunnlag for handsaminga.

Forslag til vedtak i kommunestyret skal gjerast offentleg minst 30 dagar før kommunestyret si handsaming. Ved handsaminga av planstrategien skal kommunestyret ta stilling til om gjeldande kommuneplan (arealdelen og/eller samfunnsdelen) eller deler av denne skal reviderast, eller om planen skal vidareførast utan endringar. Kommunestyret kan også ta stilling til om det er behov for å sette i gang arbeid med nye arealplanar i valperioden, eller om gjeldande planar bør reviderast eller opphevast. Det skal ikkje vera konkrete tiltak i planstrategien. Tiltak blir i hovudsak utarbeida gjennom tema- og fagplaner og i økonomiplanen.

Figur 1. Det kommunale plansystem.

Kommunal planstrategi er eit verktøy for det nye kommunestyret for å vurdere kommunen sine utfordringar og planbehov i perioden, slik at me kan leggje til rette for ynskja og målretta utvikling i kommunen. Planstrategien viser dei planane som kjem til politisk handsaming i kommunestyret i

planperioden. I tillegg vil det vera kommunale planar som rådmann utarbeidar for verksemda og planar som kontinuerleg krev oppdatering, m.a. fleire planar innan beredskap. Det skal vurderast både interne og eksterne utfordringar og utviklingstrekk som kan få betydning for kommunen sine strategiske val knytt til samfunnsutviklinga. Planstrategien skal ikkje vera meir omfattande enn nødvendig. Planstrategien har inga direkte rettsverknad for innbyggjarar og næring.

Planstrategien skal gjere greie for:	Kommuneplanen skal gjere greie for:
Status, utviklingstrekk og trendar	Mål – kvar vil me?
Hovudutfordringar og moglegheit	Strategiar – kva skal til for å koma der?

Figur 2. Planstrategien og kommuneplanen.

2 Plansystemet i kommunen

Eit godt plansystem er viktig for å sikre gjennomføring av vedtekne mål.

Kommuneplanen er ein sektorovergripande plan som er kommunen sitt overordna styringsdokument og som gjev rammer for utvikling av samfunnet, forvaltning og bruk og vern av arealressursane. Kommuneplanen definerer visjon, verdigrunnlag, langsiktige mål og strategiar og skal ta utgangspunkt i den kommunale planstrategien. Kommuneplanen legg retningslinjer for vidare arbeid og skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål. Kommuneplanen er den samla planen med samfunnsdel og arealdel, i tillegg skal kommuneplanen ha ein økonomiplan med handlingsdel som viser korleis planen skal følges opp dei fire neste åra. Gjennom økonomiplan vert årlege ressursar tildelt for oppstart og gjennomføring av prioriterte tiltak. Kommuneplanen skal ut på høyring, slik at alle får moglegheit til å medverke i planarbeidet.

Kommuneplanen sin samfunnsdel er det langsiktige og overordna styringsverktøyet, oftast spesifisert for ein 12 års periode. Her tar kommunen stilling til langsiktige utfordringar, mål og strategiar for lokalsamfunnet i heilskap og kommunen som organisasjon, og blir dermed grunnlag for kommunen sitt øvrige planarbeid. Ved revidering av samfunnsdelen av kommuneplanen vil kommunestyret gjennom arbeidsgrupper og dialogmøte utvikle mål og strategiar for kommunen. For viktige satsingsområde og "tunge investeringar" må samfunnsplanen vere robust og ha eit 50 års perspektiv. Skal ein få best mogleg nytte av planen er det viktig at ein tek omsyn til kommunen sin økonomi og at planen er handlingsretta. Handlingsdelen av samfunnsdelen vert revidert årleg gjennom handsaming av økonomiplanen.

Kommuneplanen sin arealdel skal vise samanhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk. Arealdelen skal vise hovudtrekka i arealdisponeringa og rammer og vilkår for kva nye tiltak og ny arealbruk som skal settas i verk, og kva omsyn som må takast vare på ved disponeringa av areala.

Arbeidet med arealdelen av kommuneplanen og områdeplanane vil bli leia av formannskapet, slik dette er regulert i lovverket. Arealdelen skal omfatte plankart, føresegn og planskildring der det går fram korleis nasjonale mål, retningslinjer og overordna planer for arealbruk er ivaretatt. Arealdelen blir aktivt nytta ved vurdering av byggesøknader, dispensasjonssøknader og framlegg til reguleringsplaner.

Kommunedelplan er ein overordna plan som kan utarbeidast for avgrensa områder, tema eller verksemdsområder. Den skal avklare arealpolitikken og hovudtrekka for arealdisponering for ein del av kommunen. Kommunedelplan skal ha mål og strategiar bygd på dei langsiktige måla i kommuneplanen, men vera på eit meir detaljert nivå enn kommuneplanen. Kommunedelplanane som gjeld for tema eller verksemdsområde skal ha handlingsdel som skal rullerast årleg. Kommunedelplanar må fylgje sakshandsamingsreglane om planprogram, medverknad og høyring.

Reguleringsplan er detaljert arealplankart med utfyllande føresegner for bruk, utforming av areal, fysiske omgjevnader og vern. Reguleringsplanar kan utformast som områderegulering eller detaljregulering.

Områderegulering er ein kommunal reguleringsplan heimla i kommuneplanen sin arealdel, og legg til rette for vidare planlegging, utvikling, bygging og vern av eit område. Private kan også utarbeide framlegg til områdeplan. **Detaljregulering** vert brukt for å fylgje opp og konkretisere overordna arealdisponering i kommuneplanen sin arealdel. Kommunestyret skal sjå til at detaljregulering vert utarbeidd for dei områda og/eller tiltak som er vedteke i arealdelen og der det elles er behov for å sikre forsvarleg planavklaring.

Temaplanar er planar for ulike fagområder eller tema som skal omtale utfordringar på det aktuelle temaet. Planen skal fastsette mål og definere strategiar og tiltak for å nå måla. Ved utarbeiding av nye temaplanar eller ved revidering av eksisterande temaplanar vil det vera ein kommunestyrekomité som følgjer planarbeidet og som tilrår kva plan som skal vedtakast for kommunestyret. Denne typen plan er ikkje juridisk bindande. Plan- og bygningsloven gjev ingen klare føringar på denne typen planar, men det er ofte vanleg at dei følgjer prosessen etter plan- og bygningsloven.

Dispensasjon frå plan er eit unntak frå plan. Blir det mange dispensasjonar frå ein aktuell reguleringsplan eller arealdelen bør kommunen sjå på om ein skal endre planen framfor å dispensere frå plan eller gjere endringar i planforslag slik at det ikkje strider mot planen.

Utbyggingsavtale er ein avtale mellom kommunen og grunneigar og/eller utbygger om utbygging av eit område. Utbyggingsavtaler må ha grunnlag i kommunale vedtak, som viser i kva tilfelle ein utbyggingsavtale er ein føresetnad for utbygging. Øystre Slidre kommune sin bruk av utbyggingsavtaler er utdjupa noko i arealdelen og i kommunedelplanane for Gravfjellet og Beitostølen.

2.1 Kommuneplanen sin samfunnsdel

Øystre Slidre kommune sin samfunnsdel blei vedteken av kommunestyret den 23.10.2014. Etter den tid har ikkje planen blitt revidert. Samfunnsdelen skal reviderast gjennom 2020 og tidleg 2021. Her vil me gå igjennom kommunen sine utfordringar, mål og strategiar i åra framover. Samfunnsdelen vil innehalde ein handlingsplan og ein næringsstrategi.

2.2 Kommuneplanen sin arealdel

Kommuneplanen sin arealdel blei vedteke den 26.01.2017. Det er tenkt ein mindre revidering av arealdelen, i 2021 og inn i 2022, for å gjere hovudlinjene i arealpolitikken tydelegare. Kommunen må også høyra ut behovet for revisjon internt og eventuelt graden av revisjon. Har kommunen t.d. mange dispensasjonar frå arealdelen på enkelte områder bør me sjå på om desse delane av planen bør reviderast eller at behovet er større etter me har revidert samfunnsdelen. Kommunedelplanane for Beitostølen og Gravfjellet går ut i løpet av 4-årsperioden og har truleg eit større behov for revidering eller sjå på om dei skal bakast inn i kommuneplanen sin arealdel.

2.3 Kommunedelplanar og temaplanar i Øystre Slidre

Det er to kommunedelplanar for areal i kommunen. Det er kommunedelplanen for Gravfjellet (2013) og Beitostølsområdet (2011). Kommunedelplanen for Beitostølen går ut i løpet av planperioden og treng revidering. Arbeidet med revidering startar opp i løpet av 2021/2022, medan planen for Gravfjellet går ut i 2025. Gjennom arbeidet med revidering av desse planane og arealdelen bør ein sjå om det er betre, særleg for Gravfjellplanen, at kommunedelplanane blir ein del av arealdelen.

Det er også utarbeidet fleire tema og fagplanar innanfor helse, stig- og løyper, idrett, vatn og avlaup osv., som har føljt prosessen til plan- og bygningsloven. Fleire av desse planane byrjar å gå ut på dato, og treng å bli revidert og fornya.

2.4 Erfaringar frå førre planstrategi

Omlag halvparten av planane i førre planstrategi er vedtekne eller revidert. Nokre av planane har ikkje blitt revidert grunna manglande ressursar, medan for nokre av planane har interessa vore liten, og dermed blitt vanskeleg å gå i gang med arbeidet. Det er viktig å ha gode planar, men dei lyt heller ikkje vera for ambisiøse og detaljerte slik at me ikkje klarar å følgje dei opp.

3 Overordna føringar

3.1 Nasjonale føringar

Det vart i Kongeleg resolusjon av 14. mai 2019 vedteken eit nytt dokument som klargjer dei nasjonale forventingane til regional og kommunal planlegging 2019-2023. Nasjonale forventningar er forankra i plan- og bygningsloven § 6-1. Forventingane skal leggjast til grunn for kommunestyret sitt arbeid med kommunale planstrategiar og planar. Dei nasjonale forventingane er retningsgjevande, men ikkje bestemmande.

Regjeringa legg vekt på at me står ovanfor fire større utfordringar:

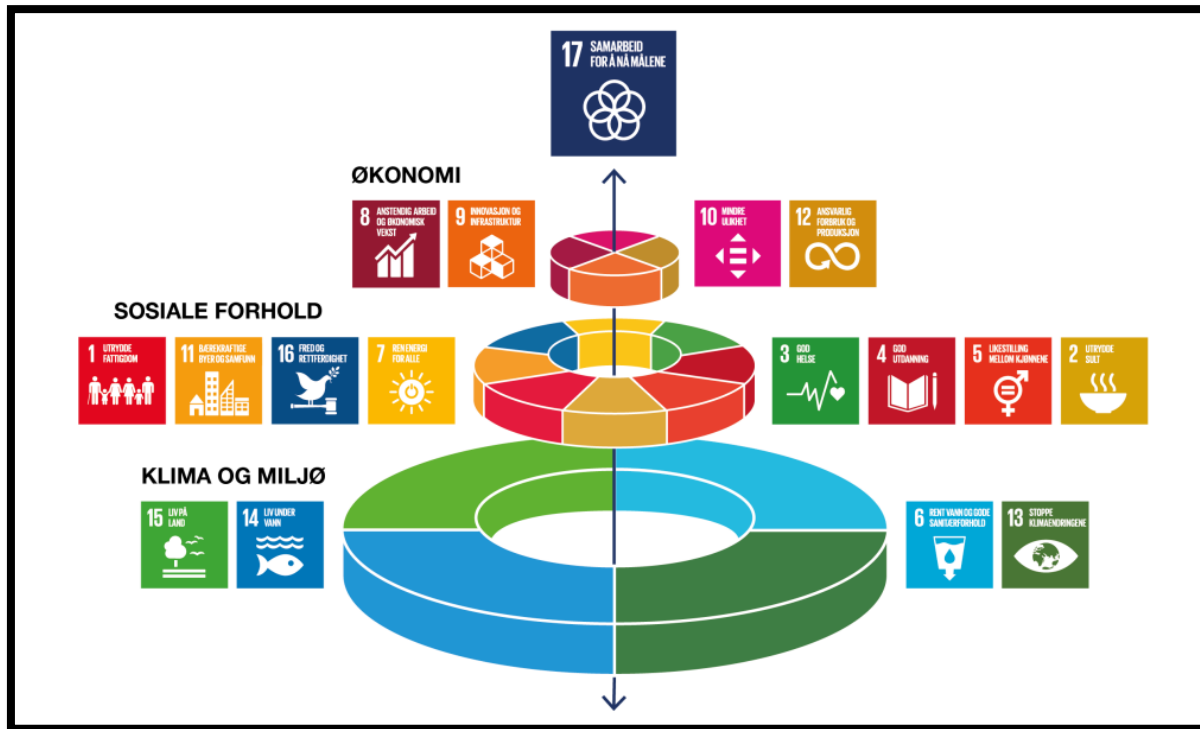
1. å skape eit berekraftig velferdssamfunn
2. å skape eit økologisk berekraftig samfunn gjennom mellom anna ein offensiv klimapolitikk og ei forsvarleg ressursforvaltning
3. å skape eit sosialt berekraftig samfunn

4. å skape eit trygt samfunn for alle

Dette gjeld alle kommunar, uavhengig av storleik, geografi og kompetanse.

FN sine berekraft mål ligg i botn og skal vera det politiske hovudsporet for å ta tak i utfordringane (Figur 3). Dei 17 berekraftmåla er difor ein viktig del av grunnlaget i planlegginga i Øystre Slidre kommune.

Måla legg vekt på å fremje sosial, miljømessig og økonomisk berekraft.

Figur 3. Berekraftmåla til FN ser miljø, økonomi og sosial utvikling i samanheng.

Planlegging er eit viktig verktøy for heilskapleg og berekraftig utvikling. Med aktiv og god planlegging kan ein skape eit trygt og berekraftig sosialt samfunn for alle i kommunen. Regjeringa har gjort endringar i plan- og bygningsloven, slik at kommunen kan leggje opp til ei meir effektiv og enklare planlegging. Det er viktig at arealdelen er oppdatert slik at reguleringsplanarbeidet blir lettare. Regjeringa vil at kommunane prioriterer arbeidet med planstrategi for å sikre at planane er oppdaterte og møter dei framtidsbehova kommunen har. Arealendringar er den største trusselen for artsrikdommen og naturen. Skal kommunane stå betre rusta opp mot dette krev det samarbeid over grenser.

Dei vil ha fokus på ressursbasert næringsutvikling og verdiskaping, og eit grønt og berekraftig næringsliv, i alle deler av landet. Større aktivitet innanfor dei berekraftige rammene. Jordvern står i fokus. Regjeringa ynskjer ei fortetting av hyttefelt, slikt at andre naturområder blir skjerma og at kommunane har langsiktige utbyggingsgrenser mot fjellet. Regjeringa ynskjer at kommunane skal leggje til rette for meir sykling og gåing i kvardagen.

Regjeringa ynskjer at det skal vere kvalitet i dei fysiske omgjevnadane og at kommunane legg til rette for stadidentitet og positive opplevingar i sentruma. Regjeringa meiner det er viktig med levande sentrumsområder og ynskjer at kommunane skal ha tydeleg avgrensa sentrum. Kulturlivet er viktig for

kvardagsintegrering. Dette kan mellom anna vere med å motverke og førebyggje opphoping av levekårsutfordringar. Utbygging av breiband er viktig for verdiskaping og bør stå i fokus.

Norge skal bli eit lågutsleppsamfunn. Her må Øystre Slidre kommune vera med å bidra slik at me oppnår reduksjon av klimagassutslepp. Det er viktig å sikre områder som våtmarker, myrer, elvebreidder og skog fordi dette kan vera med å dempe effekten av klimaendringane og følgjene av ekstremvær.

Klimatilpassing og samfunnssikkerheit er viktige utfordringar å ha fokus på inn i framtida. Det er difor viktig å ha ei vurdering av klimaendringane si verknad på kommunen.

3.2 Regionale føringar

3.2.1 Fylkesmannen sine kommunebilete – Øystre Slidre

Fylkesmannen i Innlandet kom med sitt kommunebilete for Øystre Slidre i starten av januar 2020.

Fylkesmannen i Innlandet ber Øystre Slidre drøfte eit par spørsmål:

- Korleis står det til med barne og unge i kommunen?
- Korleis arbeider kommunen med å implementere FN's berekraftsmål?
- Klarar kommunen å sikre kapasitet og kompetanse i framtida – aleine, i interkommunalt samarbeid eller er det aktuelt å slå seg saman med andre?
- Korleis vurderer kommunen utviklinga i folketal og kommuneøkonomien i 4-årsperioden?

Talet på personar i yrkesaktiv alder 20-66 år per 80-åring endrar seg frå 13 i 2019 til 5,8 i 2040.

Fylkesmannen ser at elevane i Øystre Slidre gjer det jamt over svært bra på alle indikatorar. Men det er litt større fråfallsprosent på vidaregåande enn gjennomsnittet. Kommunen har få mottakarar av sosialhjelp og få barn som lever i hushald med vedvarande låg inntekt. Som jordbruksmyndigheit ser det ut til at kommunen har god forvaltningspraksis og kompetanse som skogbruksmyndigheit ser ut til å vere god.

Innanfor helse og velferd ser fylkesmannen at det er forbetningspotensial på nokre områder, som gjeld rus- og psykisk helse, sosiale tenester og barnevernstenester. Kommunen har ikkje oversikt over tal personar som tek kontakt om vald i nære relasjonar. Kommunen har ikkje rutinar og prosedyrar for tverrsektoriell samhandling om vald/overgrep, ein plan for å implementere handlingsplan mot sjølv mord eller oversikt på tal personar som tek sjølv mord. Kommunen bør vurdere å nytte elektronisk søknadsskjema for økonomisk sosialhjelp. Kommunen har ikkje følgd opp alle sine oppfølgingsbesøk i fosterheimar. Kommunen har ein regional energi- og klimaplan, med ein tiltaksplan som ikkje har vore oppdatert sidan 2010. Fylkesmannen oppmodar å oppdatere denne.

Fylkesmannen meiner kommunen må setje i verk nødvendige tiltak på 2 punkter innanfor helse og velferd. Rus- og psykisk helse, her har kommunen ikkje oversikt om det er auka brukarinvolvering i tenesteproduksjonen. Innanfor sosiale tenester har kommunen lite bruk av lovpålagte vilkår om aktivitet, og må rette ein innsats for å tilby personar i målgruppa tilpassa aktivitet, jamfør sosialtenestelova §20 a.

3.2.2 Innlandet fylkeskommune

Både Fylkesmannen i Innlandet og fylkeskommunen i Innlandet utarbeider forventingar til kommunane si planlegging. Regional planstrategi som blir utarbeida av fylkeskommunen i Innlandet er einaste obligatoriske planverktøyet på regionalt nivå. Fylkeskommunen går i gang med arbeidet med sin regionale

planstrategi i januar 2020, og skal ferdigstilla denne i juni. Dei har bestemt fire prioriterte satsingsområder; innbyggjar, innovasjon, inkludering og infrastruktur. Innlandet fylkeskommune er ansvarleg for planen som blir utarbeidd i samråd med kommunane, statlege styresmakter, organisasjonar og institusjonar. Men det finnes fleire ulike regionale delplanar. Desse planane skal ligge til grunn for kommunale planar.

3.3 Interkommunalt samarbeid

Dei seks valdreskommunane har over lang tid hatt eit interkommunalt samarbeid. Øystre Slidre kommune er deltakarkommune i interkommunale samarbeid på fleire tenestemråde. Nord-Aurdal kommune er vertskommune for mange av desse tenestene. Tenestene er organisert etter kommunelova §§ 18, 19 og 20, eller som IKS eller AS. Samarbeid gjev betre kvalitet i tenestene og sikrar innbyggjarane gode tenester, der kommunen åleine ikkje vil kunne tilby det same. Under er det lista opp felles temaplanar for region Valdres og interkommunale samarbeid i regionen.

Felles planar med region Valdres	Frå (år)
Felles rusmiddelpolitisk handlingsplan for Valdres	2014-2017
Regional handlingsplan mot vold i nære relasjonar	2016-2019
Bibliotekplan for Valdres	2013-2017
IKT-strategi for Valdresbarnehagane	2015-2018
Regional strategisk kompetanseplan for helse og omsorg i Valdres	2017-2021
IKT-strategi for kommunane (inkl. grunnskulen)	2015-2018
Regional kompetanseplan for barnehagar i Valdres	2015-2018
Energi og klimaplan for Hallingdal og Valdres	2010
Interkommunale/regionale samarbeid	
VGIS ¹	
Barnevern ¹	
NAV-Valdres ¹	
Vassområdekoordinator (Sør-Aurdal) ¹	
Innkjøpskoordinator (Sør-Aurdal) ¹	
Valdres lokalmedisinske senter/Legevakt ¹	
Skatteoppkrevjar ¹	
PP-logoped/PPT ¹	
Kommunepsykolog (Vestre Slidre) ¹	
Valdres brann og redningsteneste (VBR) ²	
Valdres kommunale renovasjon ²	
IKT Valdres ²	
Valdres natur- og kulturpark	
Visit Valdres	
Valdres energiverk	
Valdresmusea	

¹8 vertskommuneordningar etter §20 i kommuneloven.

²3 IKS, jf. IKS-lova

4 Utviklingstrekk og utfordringar

4.1 Folkehelse

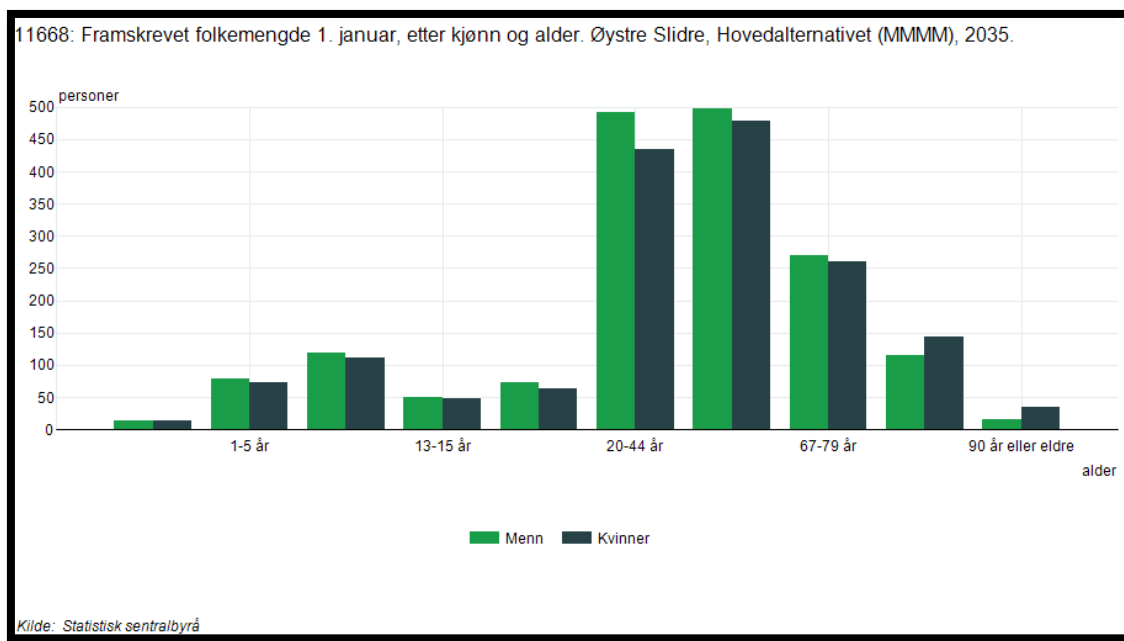
God folkehelse blir mellom anna skapa gjennom god samfunnsutvikling og tilrettelegging slik at innbyggerane tek gode helseval. Det er viktig å drive med førebyggjande arbeid alt frå barnehagealder i staden for å måtte bruke tid på å «reparere». I 2019 har det blitt arbeid ut ei ny folkehelseoversikt.

Utfordringar:

- Einsemd.
- Låg inntekt, særleg hjå flyktningfamiliar.
- Skjermtid hjå unge er stadig aukande.
- Fedme og overvekt; høgare prosentdel overvektige gutar enn jenter i ØSK enn elles i regionen og fylket.
- Muskel og skjelettplager, høgare enn elles i landet.
- Noko mindre fysisk aktivitet enn elles i fylket og landet.

4.2 Folketalutvikling

Folketalet i Øystre Slidre kommune har vore stabilt, til svakt stigande i lang tid. I kommunen er det 3478 hytter, og mange utleigeiningar, og det faktiske innbyggjartalet er store deler av året mykje høgare. Dette kan gi auka trykk på helse- og omsorgstenester inn i framtida, men og på infrastrukturen. Det har dei siste fire åra, vore ein svak oppgang på menneske som er 70 år og eldre. Denne oppgangen vil halde fram. Totalt var det 3220 menneske i 2016, 3248 i 2017, og 3221 menneske i 2018. I tredje kvartal 2019 var det registrert 3231 innbyggjarar. Forventa befolkning etter kjønn og alder i Øystre Slidre kommune i 2035 med hovudalternativet, vil truleg vera rundt 3388 (Figur 4), ein oppgang frå dagens tal, men forklarast hovudsakleg med at me lev lenger.

Figur 4. Framskrive folkemengd i Øystre Slidre kommune i 2035. Fordelt på alder og kjønn.

Utfordringar:

- Innbyggerane leve lenger. Dette kan gi auka press på helse- og omsorgstenestene og eit behov for auka tal årsverk innanfor helse- og omsorgstenestene.
- Deltidsinnbyggjarane vil truleg gi eit auka press på helse- og omsorgstenester.
- Lågare skatteinntekter grunna fleire eldre og færre i arbeid.

4.3 Næringsliv og sysselsetting

I Øystre Slidre kommune arbeidar flest med varehandel, hotell og restaurantbransjen m.m., medan helsetenester og sekundærnæringar kjem på andre og tredje plass (ssb.no, 2019). Eit levande næringsliv og eit godt tilbod av arbeidsplassar er viktig for ei positiv utvikling av folketalet. Viss kommunen ynskjer tilflytting er det viktig å tilby interessante og spennande stillingar, men og fulltidsstillingar.

Utfordringar:

- Korleis leggje til rette for næringsverksemd i kommunen?
- Korleis få folk flest til å bruke mest mogleg lokalt?
- Flest moglege fulltidsstillingar.
- Å få tak i rett kompetanse.
- Rekruttering til primær- og sekundærnæringane.

4.4 Bustadbygging

Det er fleire områder i kommunen som nyleg er regulert til bustadområde. Kommunen ynskjer å ha fokus på sentrumsutvikling ved Solhaug i Rogne, i Heggenes/Tingvang og Beitostølen. Det har i ei tid vore ynskje frå eldre om overgang til mindre bustader og til yngre som ynskjer å kome seg inn på bustadmarknaden. Øystre Slidre kommune er i gang med eit busetnad- og innovasjonsprosjekt for å få kartlagt kva som må til for å få fleire til å busetje seg i kommunen. Øystre Slidre kommune må leggje til rette for aldersvennlege samfunn, slik at eldre blir mindre avhengig av hjelp og kan bu heime lenger.

Utfordringar:

- Få bygd leilegheiter i rett størrelse til eldre og yngre.
- Sentrumsutvikling i Heggenesområdet.
- Skape gode bumiljø.

4.5 Miljø og klima

Ei endring i klima gjer at kommunen må ta innover seg at det vil bli våtare, varmare og villare vår. Kommunen har eit stort ansvar for å vere med å bidra med å redusere klimautsleppa. Dette vil også påverke korleis me driv næring. I tillegg må Øystre Slidre kommune leggje best mogleg til rette for at alle innbyggerane kan ha ein mest mogleg miljøvennleg kvardag, gjennom arealplanlegging og andre tiltak. Det er summen av mindre lokale tiltak som vil påverke det globale klimaavtrykket.

Utfordringar:

- Ekstremver, særleg overvatn, men og tørke og skred. Kva tiltak er nødvendige for å betre sikra oss mot ein våtare og varmare klima?
- Leggje til rette for at innbyggerane kan ha ein mest mogleg miljøvennleg kvardag.

- Leggje til rette for mindre bilbruk og meir sykling og gåing.
- Korleis ha ein gjennomgåande klimavennleg innkjøpspolitikk?
- Fortetting av hytteområda.

4.6 Transport og infrastruktur

Det er eit mål å få bygd gang- og sykkelstig langs fylkesveg 51 gjennom heile kommunen. Trafikkavvikling og parkering på Beitostølen har utfordringar, men det er planar som vonleg vil betre situasjonen. Kommunen arbeider for at flest mogleg skal koplatt til offentleg vass- og avløpsanlegg. I fjellområda vil kommunen arbeide for at me skal ha ein infrastruktur som gagnar miljøet og reduserer forureiningsfaren og legg til rette for fortetting og meir berekraftig utbygging.

Utfordringar:

- Byggje vidare på gang- og sykkelstig langs fylkesveg 51.
- Få til god trafikkavvikling på Beitostølen
- VA-anlegg i hytteområda.
- Uventa hendingar som rammar infrastrukturen.
- Eit godt kollektivtransport tilbod.
- Breiband eller tilsvarande til alle.

4.7 Langsiktig arealbruk

Kommunen skal behalde den langsiktige utbyggingsgrensa opp mot fjellet og arbeide med fortetting av eksisterande hytteområder. Det er eit mål å unngå omdisponering dyrka og dyrkbar jord, men i nokre tilfelle er det samfunnsøkonomiske behovet større, til dømes kan dette vere aktuelt ved vidare utbygging av gang- og sykkelveg langs fylkesveg 51 og fortetting av sentra. Langsiktig planar for arealbruken gjev føreseielegheit for innbyggjarane og utbyggjarane.

Utfordringar:

- Hyttebygging i eit areal/miljøperspektiv.
- Unngå omdisponering av dyrka og dyrkbar jord.
- Optimal utnytting av areala uavhengig av kommunegrenser.
- At arealforvaltninga gjer at det attraktivt å bu kommunen, samtidig som ein tek vare på naturmiljøet.
- Ta vare på naturtypar som hemmar effekten av ekstremvær og endringar i klimaet.

4.8 Kommunal tenesteyting

Utviklinga på tal innbyggjarar har mykje å sei for kva tenester kommunen kan og skal tilby. Øystre Slidre kommune har fleire interkommunale tenestesamarbeid, så gjer at kommunen kan tilby dei tenestene som er lovpålagt og forventa.

Utfordringar:

- Sunn kommuneøkonomi.
- Det vil bli mindre overføringar frå statleg hald.
- Klarar kommunen å takle uventa hendingar?
- Å ha gode tenester i ein liten kommune – ha riktig, nok og god kompetanse.

5 Prioritering av planoppgåver

Det er viktig å kome i gang med å revidering av kommuneplanen sin samfunnsdel tidleg i 2020. Denne seier noko om grunnlag for vidare planarbeid og heng i hop med arealdelen og er høgt prioritert. Det er planlagt at kommunen arbeider ut ein næringsstrategi som del av samfunnsdelen. Kommunen finn at det er rett at landbruket blir ein del av denne næringsstrategien, då landbruket på mange felt er sentral for moglegheiter og rammevilkår for andre viktig næringsområde. Ein ny samfunnsdel i kommuneplanen med ein strategisk og operativ næringsstrategi, godt forankra politisk, vil lette og målrette det samla næringsarbeidet.

Kommuneplanen sin arealdel blei vedteke i januar 2017. Det er ikkje eit behov for å gjere store endringar no, men ein mindre revidering er nødvendig, for å få fram hovudlinjene i arealpolitikken tydelegare og for å følgje opp revidert samfunnsdel. Det er også tenkt at ein gjennom føresegner i arealdelen skal gjera det lettare å nytte hytter til bustad der det ligg til rette for det. Kommunen ynskjer og meir fokus på miljø og infrastruktur i arealdelen. Ved revidering av arealplanen bør to forhold vies spesiell merksemd, nemleg dei nye omgrepa arealnøytralitet og fjellgrense. Begge omgrep er særst viktige for å sikre ei bærekraftig utvikling av lokalt reiseliv.

Øystre Slidre kommune har iverksett eit prosjekt for busetting, innovasjon og næringsutvikling. Prosjektet har som overordna mål å styrke grunnlaget for næringsutvikling og befolkningsauke i kommunen. Kommunen vil også gjennomføre to moglegheitsstudiar, eit for Heggenes-Tingvang og eit for Beitostølen sentrum. Sentralt i dette er kva butilbod kommunen må ha, for å auke tilflytting og busetting. Det er vanskeleg å få til god sentrumsutvikling i kommunen, då skule, barnehage, idrett, kommunehus og omsorgssenter er plassert rundt omkring, og samlokalisering på kort sikt ikkje er mogleg. Innbyggjarane blir heilt avhengig av bil for å få kvardagen til å gå opp. Difor er det viktig i vidare utvikling og utbygging av nye områder at kommunen tenkje over t.d. avstandar og korleis nybygg kan knyte sentruma tettare i hop, slik at me reduserer transportbehovet. Forsking har vist at er det lenger enn 800 meter frå eit tilbod til heimen vil dei fleste velje å ta bilen. Desse utgreiingane vil fungere som eit underlag i både areal- og samfunnsdelen og til nye reguleringsplanar i områda.

Kommunedelplanane for Gravfjellet og Beitostølsområdet vil i slutten av denne 4-årsperioden ha utgått eller snart vera utgått og bør rullerast i perioden, ev. innarbeidast i arealdelen ved revisjon av denne.

Det er behov for å revidere og samordne handlingsdelen i VVA-planen (vedteken 15.2.2018) og i handlingsplanen for spreidd avløp (vedteken 25.4.2019) i 2020. Vi vil difor leggje opp til ei enkel revidering av desse handlingsdelane, medan resten av plandokumentet ikkje treng revisjon i denne kommunestyreperioden.

Kommunedelplan for helse og omsorg blei vedteken i 2015 og var tenkt revidert i 2019. Dette har ikkje blitt gjort, og blir ei prioriterting i 2020. Under helse og omsorgsplanen vil det bli utarbeidet administrative fagplanar for demens, kompetanse og habilitering/rehabilitering og bustadsosial handlingsplan. Demensplan og habiliterings-/rehabiliteringsplan blir ferdigstilt i 2020.

Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet er eit verktøy for å styre utbygging av idrettsanlegg og område for friluftsliv og idrett i kommune. For å kunne søkje om spelemiddel til anlegg for idrett og

fysisk aktivitet, må tiltaka vera omtalt i vedteken plan. Gjeldande plan er frå 2018 og gjeld til 2021 og har ein tiltaksplan som blir rullert/vurdert kvart år utifrå innkomne søknadar.

Det er behov for ein temaplan for oppvekst for å sikre gode oppvekstvilkår for barn og unge i kommunen. I denne planen kan me, med bakgrunn i folkehelseoversikta og andre relevante kjelder lage ein plan som viser status, utfordringar og tiltak som vil vere til det beste for barn og ungdom i kommunen. Planen vil ha ei særleg merksemd på det tverrfaglege og på tiltak og verkemiddel som sikrar at born og unge ikkje fell utanfor utdanning, arbeid og aktivitet. Alle relevante kommunale tenester som helsestasjon, barnevern, kommunepsykolog, barnehage, grunnskule, PPT, NAV, flyktningtenesta og kultur og fritidstilbodet for born og unge vil inngå i planarbeidet.

Energi- og klimaplan frå 2009 er utdatert og kommunen må ha ein ny miljø- og klimaplan. Endringa i klimaet har fått eit mykje større fokus dei siste 10 åra. Dette er vår tids største utfordring, men og ei utfordring som er vanskeleg å sjå og ta tak i. Med å utarbeide ein slik plan vil kommunen stå betre rusta for desse utfordringane, men og kunne vere med å bidra til reduksjon av klimagassutslepp.

Kommunehuset på Tingvang skal i fyrste halvdel av 2020 bli miljøfyrtårnsertifisert i samband med at Valdres skal bli godkjent som berekraftig reisemål. Me vil vidare søkje og om støtte frå Klimasats til klimaprojektet Klimapluss.

Trafikktryggleik er ein viktig kommunedelplan, med to tiltaksplanar. Ein på fysiske tiltak i og langs vegen og ein på ikkje fysiske tiltak som handlar om haldningsskapande og førebyggjande arbeid. Den ikkje-fysiske planen har det blitt gjort lite med og treng betre forankring i barnehage og skule. Planen gjekk ut i 2018, og må reviderast i 2020. Det er krav om gyldig trafikktryggleiksplan for å delta i «trafikksikker kommune» og for å søkje om tiltak under skulevegordninga.

Stig- og løypeplanen er frå 2012, og det har dei siste åra vore fleire mindre endringar og kommunen har fått samla erfaringar med ein slik plan. Denne planen treng eit nytt samla kart for alle stig- og løypetypar og oppdaterte retningslinjer. Dette gjer det enklare både for brukara eksternt, men og enklare å arbeide med saksbehandling internt. Det må også utarbeidast ein ny tiltaksplan, då den førre er utdatert. Dette er tenkt at revidering av stig- og løypeplanen bør starte opp i fyrste halvdel i 2020.

Kulturminneplan var i planstrategien i førre periode, men lite har skjedd. Ein kulturminneplan skal mellom anna gje eit forslag til forvaltning og skjøtsel av kulturminna, ei omtale av kulturminna og kart av kor dei er. Ein tiltaksplan skal foreslå tiltak for vidare registrering, forvaltning og formidling av kulturarva. Kommunen vil gå i gang med ein kulturminneplan i 2020, slik at planen er ferdig før me går i gang med revidering av arealdelen.

Beitebruksplan har som formål å dokumentere beitebruken i utmark, synleggjera verdiskapinga, vera eit grunnlag for anna planarbeid i kommunen og koma med tiltak som styrkar beitebruken og reduserer konfliktnivået. Utmarksbeiting er ein viktig del av ressursgrunnlaget for landbruket i Øystre Slidre. Dette arbeidet blir i gang i 2020 og blir utført eksternt.

Kommunen har etter alkoholloven § 1-7d ei plikt til å utarbeide alkoholpolitisk handlingsplan. Førre handlingsplan blei godkjent i 2016. Alkoholloven setter mellom anna rammer, men kommunen er tillagt eit betydeleg ansvar og stor fridom til å utforme sin eigen lokale alkoholpolitikk, ny plan må vera godkjent innan 01.07.20

Busettings- og integreringsplan vil vera eit verktøy i arbeidet med å gi flykningar moglegheit for deltaking, opplæring, yrkeserfaring og inntektssikring. Det er kommunen som har ansvar for å leggje til rette for busetting og integrering.

Mål og retningslinjer for hjorteviltforvaltninga treng ei mindre revidering slik at den er oppdatert etter dagens lover og forskrifter.

Etter kommunelova §26-1 skal kommunen minst ein gong i kvar valperiode utarbeide ein eigarskapsmelding der me seier noko om kommunens prinsipp for eigarstyring og utarbeider ei oversikt over dette.

Folkehelseoversikt og samfunns-ROS ligg som underlag for alle planar i kommunen og skal oppdaterast kvart 4.år. Begge desse blei vedtekne i slutten av 2019 og må ha revidering av slutten av denne perioden.

5.1 Planoppgåver 2020-2024

R= Revidere og N = Ny.

Kommuneplan	2020	2021	2022	2023	Periode
Planstrategi	N				2020-2024
Kommuneplanen – samfunnsdel med næringsstrategi	R	R			2021-2034
Kommuneplanen – arealdelen		R	R		2022-2033
Kommunedelplaner	2020	2021	2022	2023	
Beitostølsområdet		R	R		2023-2035
Gravfjellet		R	R		2025-2037
Vassmiljø, vassforsyning og avløp – handlingsdelen	R				2020-2032
VVA - Handlingsplan for spreidd avløp	R				2020-2032
Helse og omsorg	R	R			2020-2032
Idrett og fysisk aktivitet		R			2021-2024
Oppvekst		N	N		2023-2035
Miljø- og klimaplan		N	N		2021-2024
Trafikktryggleik	R				2020-2023
Reguleringsplanar¹ – områdeplanar	2020	2021	2022	2023	
Størrtjednlie	N				
Beitostølen		N			
Temaplanar	2020	2021	2022	2023	
Stig- og løypeplan	R	R			2020-2023
Kulturminneplan	N	N			2021-2033
Beitebruksplan	N	N			2020-2023
Alkoholpolitisk handlingsplan	R				2020-2023
Busettings- og integreringsplan	N	N			2020-2023
Hjorteviltplan – mål og retningslinjer			R		2022-2032
Eigarskapsmelding		R			2020-2023
Heilskapleg ros-analyse				R	2023-2026
Folkehelseoversikt				R	2023-2026

¹ Reguleringsplanar får ein grundigare gjennomgang i arealdelen.